

4.2. Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti

Vstupním zdrojem a podkladem pro zpracování dat této kapitoly jsou údaje o dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz nahlášené České správě sociálního zabezpečení prostřednictvím formuláře „*Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti*“ (tzv. „neschopenka“), který vyplňuje ošetřující lékař.

4.2.1. Počet případů dočasné pracovní neschopnosti

Četnost výskytu dočasné pracovní neschopnosti odráží ukazatel počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti. Tento absolutní ukazatel je rovněž vhodný pro posouzení trendů vývoje pracovní neschopnosti. Avšak z pohledu porovnání regionů, jednotlivých odvětví ekonomických činností či velikosti zaměstnavatele má vyšší vypovídací schopnost ukazatel relativní – počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců v dané kategorii, např. ve zpracovatelském průmyslu, v malých podnicích či konkrétním kraji.

Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti – ukazatel zahrnuje nově hlášené případy pracovní neschopnosti ve sledovaném období na základě hlášení o vzniku pracovní neschopnosti nemocensky pojištěných osob.

Počet případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců – ukazatel vyjadřuje počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti, které připadají v průměru na 100 nemocensky pojištěných osob.

Způsob výpočtu:

$$\text{Počet případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců} = \frac{\text{nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti} \times 100}{\text{průměrný počet osob nemocensky pojištěných}}$$

Za 1. pol. 2019 bylo nahlášeno 975 tis. případů pracovní neschopnosti, což bylo o 65 tis. (6,3 %) méně než za stejné období v předchozím roce. Jedná se o první pokles v pololetních datech od roku 2015. V převážné většině případů se jednalo o neschopnost z důvodu nemoci 872,7 tis., tj. 89,5 % všech hlášení. Meziročně jich ubylo rovněž o 65 tis. (o 7 %). Relativně na stejné úrovni okolo 24 tis. se již pět let po sobě drží počty pracovních úrazů. Za 1. pol. 2019 se jich událo 23,2 tis. a způsobily 2 % všech pracovních neschopností. Ve stejném období došlo k 79 tis. ostatních – mimopracovních úrazů, což představuje 8 % neschopenek. Jejich pololetní počet od roku 2017 víceméně stagnuje.

Častěji nastupovaly na pracovní neschopnost tradičně **ženy** – 521 tis., tj. 53 % za 1. pol. 2019, přestože podíl žen na celkovém počtu pojištěných osob činil 49,6 %. Muži šli na neschopenku v 453,9 tis. případech a zaujímali tak 47 % všech pracovních neschopností. Ženy vykazovaly o 93 tis. případů dočasné pracovní neschopnost **pro nemoc** více než muži. Vyšší podíl žen na pracovní neschopnosti pro nemoc může souviset s mateřskou úlohou žen, u nichž mohou být důvodem pracovní neschopnosti také komplikace v těhotenství, potraty apod.

Z celkového počtu nově hlášených případů **pro pracovní úrazy** připadalo v 1. pol. 2019 na ženy pouze 33 % úrazů, což je dáno i odlišnou strukturou zaměstnanosti žen a mužů. Odvětví, kde převládají muži a vyskytují se zvýšená rizika pracovního úrazu, jsou např. Těžba a dobývání, Zpracovatelský průmysl, Stavebnictví, Doprava a skladování, Zásobování vodou; činnosti související s odpady a sanacemi či Zemědělství, lesnictví, rybářství. Naopak odvětví, kde převažují v zaměstnání ženy a rizika pracovních úrazů bývají méně častá, jsou např. Peněžnictví a pojišťovnictví, Veřejná správa, Vzdělávání a Zdravotní a sociální péče.

Zatímco u počtu pracovních neschopností celkem a u neschopností z důvodu nemoci zůstávají podíly podle pohlaví dlouhodobě relativně konstantní, u pracovních neschopností zapříčiněných úrazem podíl u žen v čase roste. Toto je zřejmě zejména u jiných než pracovních úrazů, kdy za 1. pol. 2011 nahlásily ženy 13 tis. případů, ale za 1. pol. 2019 to bylo 30,5 tis. Velký nárůst je patrný i u mužů, počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti z důvodu **nepracovních (ostatních) úrazů** činil za 1. pol. 2011 25,7 tis., v současné době se blíží 49 tis.

V období mezi 1. pol. 2008 a 1. pol. 2019 významně poklesl podíl pracovních úrazů na celkové úrazovosti. Zatímco v roce 2008 činil podíl 40 %, dnes je to necelých 23 %.

Tab. 2.1: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti podle příčiny a pohlaví v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

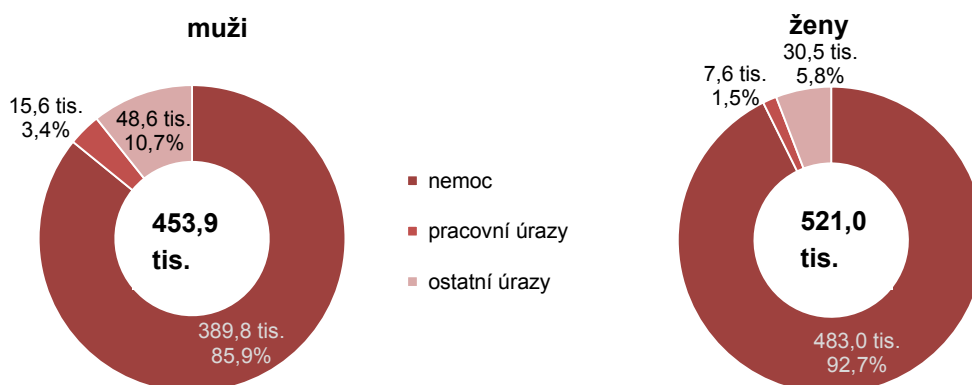
Rok	Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti (v tis.)											
	Celkem	podle pohlaví		Celkem pro nemoc	podle pohlaví		Celkem pro pracovní úrazy	podle pohlaví		Celkem pro ostatní úrazy	podle pohlaví	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pol. 2008	1 125,6	546,7	578,9	1 038,4	484,7	553,7	35,1	25,7	9,4	52,0	36,3	15,8
1. pol. 2009	767,7	364,9	402,9	697,3	316,2	381,1	26,0	18,6	7,4	44,4	30,0	14,3
1. pol. 2010	702,8	334,2	368,6	633,1	286,9	346,1	26,3	18,5	7,7	43,5	28,8	14,7
1. pol. 2011	710,5	332,5	378,0	647,6	289,6	358,0	24,3	17,2	7,1	38,5	25,7	12,8
1. pol. 2012	607,4	289,6	317,8	532,1	239,3	292,8	21,8	15,5	6,3	53,4	34,8	18,6
1. pol. 2013	754,6	354,7	399,9	672,2	300,7	371,5	21,9	15,3	6,6	60,5	38,8	21,7
1. pol. 2014	664,1	313,5	350,6	579,3	256,8	322,4	22,2	15,6	6,6	62,6	41,1	21,6
1. pol. 2015	873,9	412,5	461,4	783,8	353,4	430,4	23,5	16,1	7,3	66,6	42,9	23,7
1. pol. 2016	876,5	414,3	462,1	777,1	349,5	427,5	24,9	17,1	7,8	74,5	47,7	26,8
1. pol. 2017	944,7	444,1	500,6	841,6	378,5	463,1	24,7	16,9	7,8	78,4	48,7	29,7
1. pol. 2018	1 040,2	484,2	556,1	937,8	419,5	518,3	24,1	16,2	7,9	78,4	48,5	29,9
1. pol. 2019	975,0	453,9	521,0	872,7	389,8	483,0	23,2	15,6	7,6	79,0	48,6	30,5

Zdroj: ČSÚ

Meziroční pokles pracovní neschopnosti **žen** byl nepatrně větší než u mužů. Absolutní počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti žen se meziročně snížil z 556,1 tis. případů (muži 484,2 tis. případů) v 1. pol. 2018 na 521 tis. případů (muži 453,9 tis. případů) v 1. pol. 2019, tj. klesl o 6,3 % (o 6,2 % u mužů). Z hlediska příčin se 483 tis. případů (92,7 %) nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti žen týkalo nemoci, 7,6 tis. případů (1,5 %) pracovních úrazů a 30,5 tis. případů (5,8 %) ostatních úrazů. **Muži** čerpali pracovní neschopnost z důvodu nemoci v 390 tis. případech (85,9 %), z důvodu pracovního úrazu v 15,6 tis. případech (3,4 %) a z důvodu ostatních úrazů v 48,6 tis. případech (10,7 %).

Za posledních pět let počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti výrazně vzrostl – o 311 tis. případů (o 47 %) z 664,1 tis. případů za 1. pol. 2014 na 975 tis. za 1. pol. 2019. Oproti 1. pol. 2012, kdy bylo nechopenek od roku 2008 nejméně, došlo k nárůstu o 60,5 %. Na tomto nárůstu se podílely především výše zmíněné případy z důvodu nemoci. Zvýšení bylo výraznější v případě žen – mezi 1. pol. let 2012 a 2019 vzrostl počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti za 1. pololetí u mužů o 57 %, u žen o 64%.

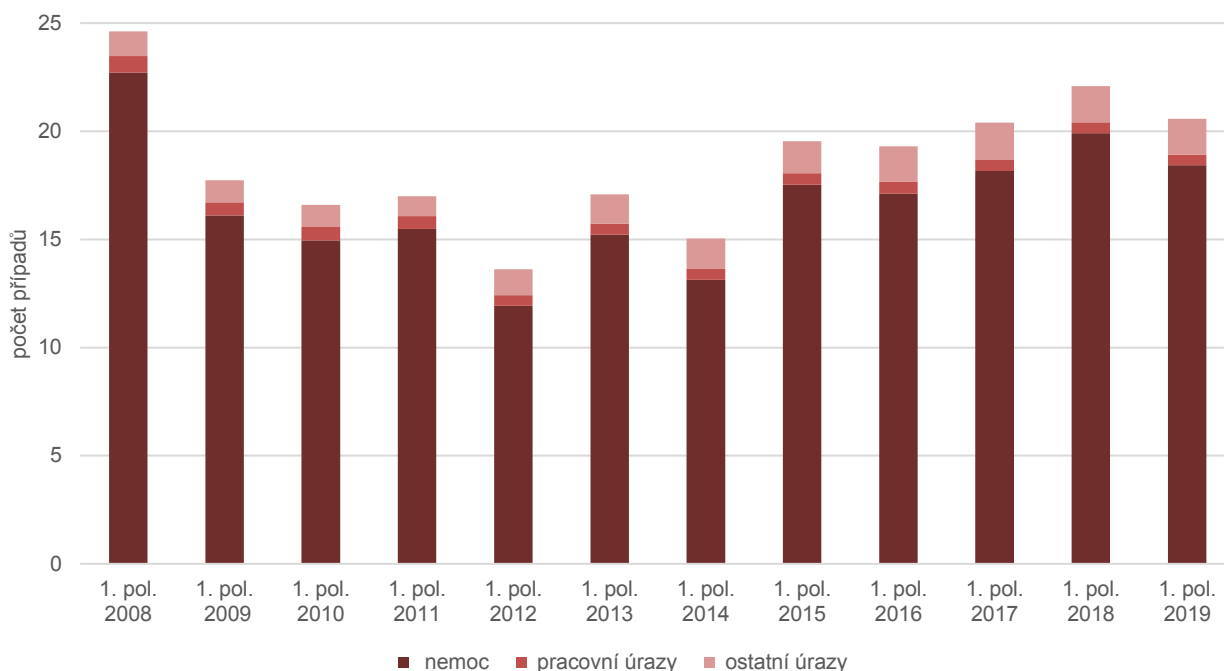
Graf 2.1: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a příčiny v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Při srovnání současného stavu počtu nově hlášených případů s 1. pol. 2008 je zde patrný pokles pracovní neschopnosti o 151 tis. případů (13 %). To potvrzuje i relativní ukazatel. Zatímco v 1. pol. 2008 připadalo na 100 pojištěnců téměř 25 případů pracovní neschopnosti, mezi roky 2009–2016 počet nepřekročil hranici 20 případů na 100 pojištěnců. V 1. pol. 2019 připadalo na 100 pojištěnců 20,6 hlášení pracovní neschopnosti. To je o 1,5 případů méně než za stejné období předchozího roku a o 7 více než v 1. pol. 2012. To byl vzhledem ke 100 pojištěncům zaznamenán vůbec nejnižší poměr neschopenek, a sice 13,6 případů.

Graf 2.2: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

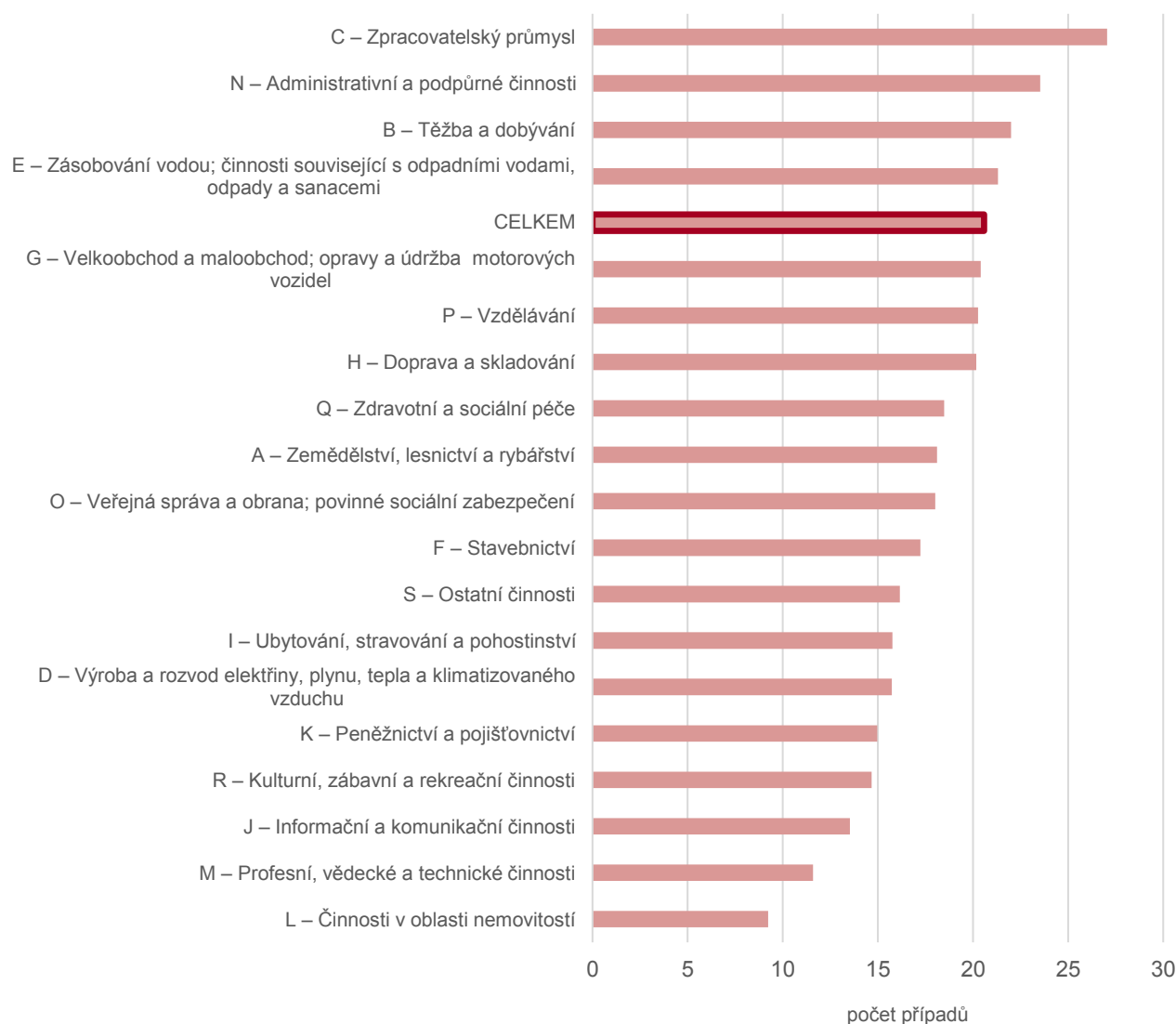

Zdroj: ČSÚ

Dopad legislativních změn na četnost případů pracovní neschopnosti je zřejmý na vývoji počtu případů pracovní neschopnosti pro nemoc, počty případů pracovní neschopnosti pro pracovní i ostatní úrazy jsou těmito změnami ovlivněny méně. Legislativní úpravy ve vyplácení dávek nemocenského se nejvíce projevují v četnosti případů méně závažných a krátkodobých pracovních neschopností, například u nemocí dýchacích cest (běžná nachlazení, záněty horních cest dýchacích apod.). Vzhledem k tomu, že v 1. pol. 2008, resp. od 1. 1. 2009, byla zavedena tzv. karenční doba¹ (za první tři dny pracovní neschopnosti nepřísluší zaměstnanci náhrada mzdy nebo platu), v některých případech lidé raději situaci řeší krátkodobou dovolenou, příp. pomocí tzv. sick days (česky indispoziční volno) – krátké placené pracovní volno, které si zaměstnanec může čerpat bez lékařského potvrzení. Tyto placené dny zdravotního volna patří k zaměstnaneckým benefitům u stále většího počtu zaměstnavatelů a objevila se i snaha uzákonit je jako povinné.

¹ Od 1. 7. 2019 došlo ke zrušení karenční doby.

Graf 2.3: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Vliv uvedených legislativních změn na vývoj pracovní neschopnosti je patrný z grafu 2.2 – kdy už v 1. pololetí roku 2009 došlo k významnému poklesu počtu nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti, který se zastavil až v roce 2013, kdy hodnoty pomalu nabraly vzrůstající tendenci. Počet hlášených případů v relaci na 100 pojištěnců je v 1. pol. 2019 (20,6 případů) na podobné úrovni jako v 1. pol. 2017 (20,4 případů).

Nejvíce nových případů dočasné pracovní neschopnosti bylo v 1. pol. 2019 nahlášeno v subjektech, které dle **převažující ekonomické činnosti** spadají do odvětvové sekce Zpracovatelský průmysl (335 tis. případů) a Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (128 tis. případů). Naopak nejméně bylo v absolutních číslech hlášeno v odvětvové sekci Těžba a dobývání (5 tis.) a Výroba a rozvod elektřiny a jiných energií (6 tis.). Absolutní počty nově hlášených případů jsou ovšem ovlivněny odvětvovou strukturou národního hospodářství a zaměstnaností v jednotlivých odvětvích. Z toho důvodu má vyšší vypovídací schopnosti již zmíněný relativní ukazatel – počet nově hlášených případů na 100 pojištěnců v daném odvětví.

Tab. 2.2: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2010 – 1. pol. 2019

Sekce CZ-NACE	Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců									
	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
Celkem	16,60	16,99	13,62	17,09	15,05	19,54	19,31	20,40	22,08	20,58
A – Zemědělství, lesnictví a rybářství	16,08	15,23	12,97	15,70	13,86	17,53	16,89	18,31	19,65	18,11
B – Těžba a dobývání	20,05	19,06	18,12	21,27	17,49	20,96	20,44	21,59	23,39	22,00
C – Zpracovatelský průmysl	19,66	20,92	17,58	21,15	18,95	24,88	25,29	26,50	28,75	27,05
D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	10,41	11,18	8,91	11,74	9,79	13,29	12,33	14,22	16,37	15,73
E – Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	16,37	16,52	13,25	16,50	14,89	19,00	18,97	20,76	22,73	21,31
F – Stavebnictví	17,65	15,84	13,77	16,29	13,79	17,17	16,63	17,50	18,22	17,24
G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	15,87	15,48	12,35	15,03	13,41	16,91	18,10	19,15	21,03	20,41
H – Doprava a skladování	16,04	15,89	12,61	15,49	13,71	17,92	17,64	19,50	21,95	20,17
I – Ubytování, stravování a pohostinství	14,49	13,82	11,36	12,93	12,08	14,64	14,75	15,08	16,38	15,77
J – Informační a komunikační činnosti	14,16	14,98	10,75	13,12	11,11	13,39	12,72	13,53	14,40	13,54
K – Peněžnictví a pojišťovnictví	16,24	17,00	11,98	14,92	12,92	16,06	14,75	15,10	16,43	14,97
L – Činnosti v oblasti nemovitostí	10,83	10,51	7,37	8,29	7,21	9,07	8,61	8,48	9,64	9,23
M – Profesní, vědecké a technické činnosti	12,14	11,76	9,25	11,35	9,49	12,10	11,66	12,19	12,93	11,60
N – Administrativní a podpůrné činnosti	19,34	21,79	15,08	18,94	19,36	25,63	26,13	26,25	26,19	23,53
O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	16,39	17,06	13,03	16,46	13,50	18,46	16,99	17,94	19,94	18,01
P – Vzdělávání	15,72	16,60	12,10	15,72	13,21	19,39	18,07	20,32	22,58	20,26
Q – Zdravotní a sociální péče	14,05	14,65	11,97	14,90	13,24	17,33	16,82	18,01	19,69	18,48
R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	13,16	12,81	9,62	12,18	10,52	13,98	13,64	14,23	15,53	14,68
S – Ostatní činnosti	13,48	13,76	11,08	13,52	11,93	15,14	15,23	15,47	16,93	16,15

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce případů dočasné pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 na 100 pojištěnců bylo zaznamenáno rovněž ve Zpracovatelském průmyslu (27), následovala oblast Administrativní a podpůrné činnosti (23,5). Nejméně časté případy pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců byly evidovány v odvětví Činnosti v oblasti nemovitostí (9,2). Celorepublikový průměr bez ohledu na ekonomické odvětví činil již zmíněných 20,6 případů na 100 nemocensky pojištěných osob.

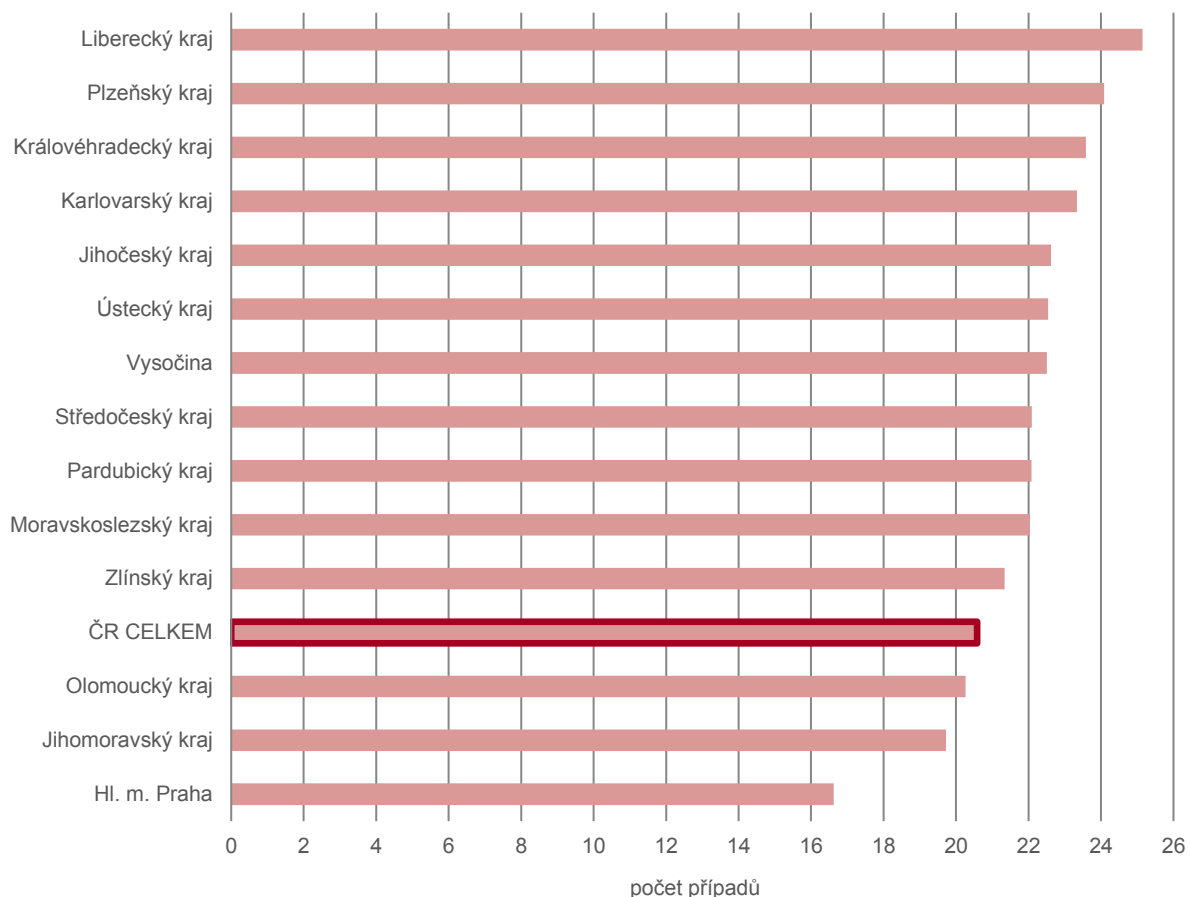
Nejvíce případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců **pro pracovní úraz**, což je možné chápat jako ukazatel vyjadřující „stupeň rizikovitosti“ daného odvětví, bylo hlášeno u oblasti Zemědělství, lesnictví a rybářství (1,2), dále u oblasti Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi (1,0) a v oblasti Doprava a skladování (0,8). Naproti tomu nejméně pracovních úrazů bylo zaznamenáno v Peněžnictví a pojišťovnictví (0,04) a u Informačních a komunikačních činností (0,05). Průměrně za všechna odvětví připadalo na 100 pojištěnců v 1. pol. 2019 0,5 pracovního úrazu.

Vývoj hodnot ukazatele počet případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců v jednotlivých odvětvích je zřejmý z tabulky 2.2. V posledních deseti letech došlo k nárůstu počtu hlášených případů v přepočtu na 100 pojištěnců ze 17 případů v 1. pol. 2010 na 21 případů v 1. pol. 2019. Nejdynamičtější nárůst mezi 1. pol. 2010 a 1. pol. 2019 je patrný v odvětví Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (z 10 případů na začátku sledovaného období na 16 případů v roce 2019 – tj. nárůst o 51 %). Přibýlo také pracovníků dočasně práce neschopných ve Zpracovatelském průmyslu (z 20 v 1. pol. 2010 na 27 případů

v 1. pol. 2019, resp. o 38 %) nebo v odvětví Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi (z 16 v 1. pol. 2010 na 21 v 1. pol. 2019, resp. o 30 %). Naopak největší pokles byl zaznamenán v odvětví Činnosti v oblasti nemovitostí, a sice z 11 případů v 1. pol. 2010 na 9 případů za 1. pol. 2019, tj. pokles o 15 %.

Graf 2.4: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců podle krajů ČR v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Z pohledu **územního členění** bylo v 1. pol. 2019 nejvíce případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců hlášeno v Libereckém (25,0), Plzeňském (24,0) a Královéhradeckém kraji (23,6). Průměr za Českou republiku činil 20,6 případů, přičemž podprůměrné hodnoty vykazovaly následující 3 kraje. Nejméně případů bylo hlášeno v Praze (16,6), Jihomoravském kraji (19,7) a Olomouckém kraji (20,3). V 1. pol. 2019 byl rozdíl mezi kraji s nejvyšším a nejnižším počtem případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců 8 případů. Hodnoty tohoto sledovaného ukazatele v 1. pol. 2019 meziročně poklesly ve všech krajích.

Rozdíly výskytu dočasné pracovní neschopnosti dle územního členění jsou značně ovlivněny strukturou zaměstnanosti, charakterem převažující ekonomické činnosti a mírou nezaměstnanosti v daném regionu. Je nutno zohlednit též **metodiku zpracování dat, kdy rozlišení dle krajů a okresů vychází z údaje o sídle útvaru**, který vede evidenci mezd zaměstnavateli osoby, která je v pracovní neschopnosti.

Tab. 2.3: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců podle krajů ČR v 1. pol. 2009 – 1. pol. 2019

Kraj ČR	Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců										
	1. pol. 2009	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
ČR celkem	17,74	16,60	16,99	13,62	17,09	15,05	19,54	19,31	20,40	22,08	20,58
Hl. m. Praha	17,19	15,63	16,04	11,33	14,48	13,00	16,68	16,13	16,68	17,80	16,62
Středočeský kraj	18,84	17,40	17,70	14,09	17,85	16,08	20,52	20,72	21,56	23,82	22,09
Jihočeský kraj	18,76	17,63	17,92	14,89	19,74	17,10	22,42	21,94	23,33	24,77	22,62
Plzeňský kraj	19,78	17,95	19,09	15,87	19,77	18,20	23,97	22,82	24,47	26,18	24,09
Karlovarský kraj	18,32	16,98	17,96	15,27	18,36	17,65	23,21	22,12	23,19	25,44	23,34
Ústecký kraj	16,82	15,71	16,46	13,61	17,54	15,42	19,87	20,49	21,32	24,23	22,54
Liberecký kraj	18,93	17,65	18,29	15,54	20,49	17,67	22,22	23,10	24,25	27,00	25,14
Královéhradecký kraj	17,44	17,07	17,45	14,65	18,34	15,74	20,16	21,17	22,47	24,99	23,58
Pardubický kraj	17,70	16,63	17,77	14,28	17,76	15,80	20,61	20,27	21,73	23,99	22,08
Vysočina	17,87	17,38	17,52	15,13	18,70	16,45	21,85	21,00	22,30	24,31	22,50
Jihomoravský kraj	17,62	16,44	16,28	13,54	16,97	14,72	19,06	18,49	20,20	21,54	19,72
Olomoucký kraj	16,58	15,46	15,20	13,02	15,89	13,54	18,62	18,52	19,90	21,42	20,26
Zlínský kraj	17,43	16,53	16,63	14,31	17,40	14,72	20,41	19,69	21,34	22,11	21,34
Moravskoslezský kraj	17,34	17,10	17,69	14,82	17,94	15,34	20,02	20,18	21,47	23,12	22,04

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska **velikosti podniku** bylo nejvíce případů pracovní neschopnosti za 1. pol. 2019 evidováno u největších firem s 500 a více zaměstnanci, které zaznamenaly 349 tis. případů pracovní neschopnosti, což představuje 36% podíl na republikové hodnotě. Hned za nimi se však umístily firmy s méně než 50 zaměstnanci, které nahlásily 251 tis. případů a tvořily tak čtvrtinu všech hlášení. V relativním pojetí při přepočtu na 100 pojištěnců vykazovaly firmy mající 50 a více zaměstnanců 23 případů. Méně případů bylo zaznamenáno v podnicích s méně než 50 zaměstnanci, a sice 17 na 100 pojištěnců. A zcela nejméně případů hlásili OSVČ, konkrétně 7 na 100 OSVČ platících nemocenského pojištění.

Dalším kritériem, podle kterého lze hodnotit pracovní neschopnost nemocensky pojištěných, je rozdělení na **podniky domácí** a **ty pod zahraniční kontrolou**. Např. v nefinančních podnicích, které v 1. pol. 2019 zaměstnávali 70 % všech nemocensky pojištěných osob, zaměstnanci v podnicích pod zahraniční kontrolou hlásili častěji pracovní neschopnost (25 případů na 100 nemocensky pojištěných), na rozdíl od zaměstnanců v domácích podnicích (19,5 nahlášených incidentů). Pracovní neschopnost zaměstnanců v domácích podnicích však trvala v průměru o 7 dní déle (46 dní) než u podniků pod zahraniční kontrolou (39 dní).

4.2.2. Délka trvání dočasné pracovní neschopnosti

Pro posouzení vývoje pracovní neschopnosti je důležité nejen zjištění, jak často zaměstnanci do pracovní neschopnosti nastupují, ale i to, jak dlouho v pracovní neschopnosti zůstávají.

Počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti – ukazatel udává celkový počet kalendářních dnů, po které byli v daném období (pololetí) nemocensky pojištění zaměstnanci práce neschopni z příčin uvedených ve formuláři „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“. Počet kalendářních dnů strávených v pracovní neschopnosti je zjišťován na základě hlášení o vzniku a ukončení pracovní neschopnosti. Do počtu případů a počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti patří i pracovní neschopnost vzniklá po zániku pojištění v tzv. ochranné lhůtě sedmi kalendářních dnů.

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti ve dnech – ukazatel vyjadřuje, kolik kalendářních dnů pracovní neschopnosti v průměru připadá na jeden nově hlášený případ pracovní neschopnosti.

Způsob výpočtu:

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti ve dnech = počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti / počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti.

Počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti je dán součtem dnů, po které trvala dočasná pracovní neschopnost všech nově hlášených případů. Sledovaný ukazatel meziročně vzrostl ze 40 624 tis. prostonaných dnů v 1. pol. 2018 na 41 578 tis. dnů v 1. pol. 2019 (tj. o 2,3 %) a většina dní v pracovní neschopnosti (86,2 %) za 1. pol. 2019 pramenila z **nemoci**, v absolutním počtu 35 860 tis. dnů. **Mimopracovní úrazy** způsobily 4 392 tis. prostonaných dní (tj. 10,6 %) a **pracovní úrazy** 1 325 tis. dnů (3,2 %). Zatímco počet dnů v pracovní neschopnosti z důvodu pracovních úrazů již od 1. pol. 2015 víceméně stagnuje, počty dnů pro nemoc a pro ostatní úrazy neustále narůstají. Ženy strávily v dočasné pracovní neschopnosti celkem 22 750 tis. dní, což je o 3 922 tis. dnů více než muži. V porovnání s 1. pol. 2012 počet dnů v pracovní neschopnosti vzrostl o 43,5 % (o 12,6 mil. dní).

Tab. 2.4: Kalendářní dny dočasné pracovní neschopnosti podle příčiny a pohlaví v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Rok	Počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti (v tis.)											
	Celkem	podle pohlaví		Celkem pro nemoc	podle pohlaví		Celkem pro pracovní úrazy	podle pohlaví		Celkem pro ostatní úrazy	podle pohlaví	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pol. 2008	42 928	19 883	23 045	38 671	16 918	21 752	1 709	1 250	459	2 548	1 715	833
1. pol. 2009	34 202	15 833	18 369	30 394	13 238	17 155	1 410	1 009	401	2 396	1 584	812
1. pol. 2010	31 321	14 923	16 397	27 481	12 349	15 131	1 375	975	400	2 465	1 600	866
1. pol. 2011	30 388	14 270	16 118	26 746	11 835	14 910	1 331	942	389	2 311	1 492	819
1. pol. 2012	28 973	13 410	15 562	24 670	10 595	14 075	1 256	899	358	3 046	1 917	1 129
1. pol. 2013	31 875	14 774	17 102	27 253	11 805	15 448	1 237	866	371	3 385	2 102	1 283
1. pol. 2014	30 512	13 910	16 603	26 003	10 966	15 037	1 192	840	352	3 318	2 104	1 214
1. pol. 2015	35 052	15 885	19 167	30 184	12 792	17 392	1 304	895	409	3 563	2 198	1 365
1. pol. 2016	36 787	16 662	20 125	31 662	13 413	18 249	1 320	900	421	3 805	2 349	1 455
1. pol. 2017	38 709	17 570	21 138	33 259	14 211	19 048	1 343	914	428	4 107	2 445	1 662
1. pol. 2018	40 624	18 437	22 187	35 167	15 078	20 089	1 312	882	430	4 144	2 477	1 667
1. pol. 2019	41 578	18 828	22 750	35 860	15 325	20 536	1 325	888	437	4 392	2 615	1 777

Zdroj: ČSÚ

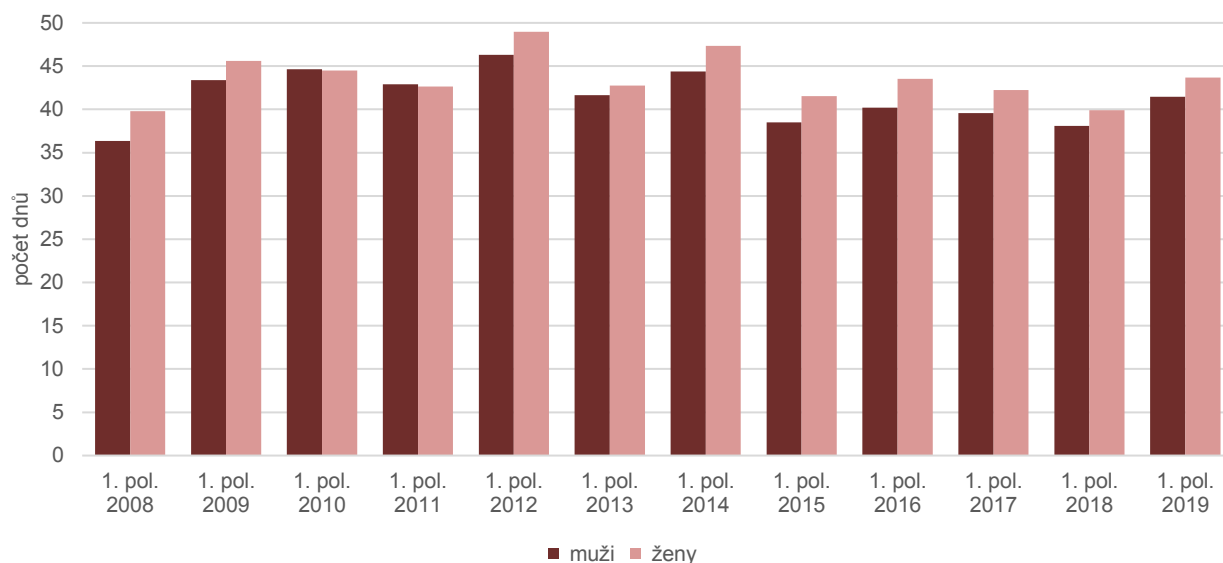
Průměrná délka trvání případu pracovní neschopnosti žen se meziročně zvýšila ze 40 dnů v 1. pol. 2018 na 43,7 dne v 1. pol. 2019. V případě mužů vzrostla ze 38 dnů v 1. pol. 2018 na 41 dnů za stejné období o rok později.

To, že pracovní neschopnost u **žen** trvá déle, potvrzuje i dlouhodobější vývoj znázorněný v grafu 2.5. Ačkoliv vlivem legislativních změn došlo v roce 2009 jak k propadu počtu případů pracovní neschopnosti (o 32 % méně za 1. pol. 2009 oproti stejnému období v předchozím roce), tak ke snížení počtu dní strávených na neschopence (o 20,3 %), průměrná délka případu pracovní neschopnosti meziročně vzrostla. Od roku 2008 se více než zdvojnásobil počet dnů, které ženy strávily na neschopence z důvodu jiných než pracovních úrazů. Zatímco v 1. pol. 2008 ženy zaznamenaly 833 tis. dnů, v 1. pol. 2019 to bylo již 1 777 tis. dnů.

Průměrná délka jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti meziročně za 1. pol. 2019 vzrostla ze 39 dnů v 1. pol. 2018 na 42,7 dne. **Nemoc** způsobila pracovní neschopnost o průměrné délce 41 dnů, neschopnost pro **pracovní úraz** trvala v průměru 57,1 dne a z důvodu **ostatních úrazů** 55,6 dne. Průměrná

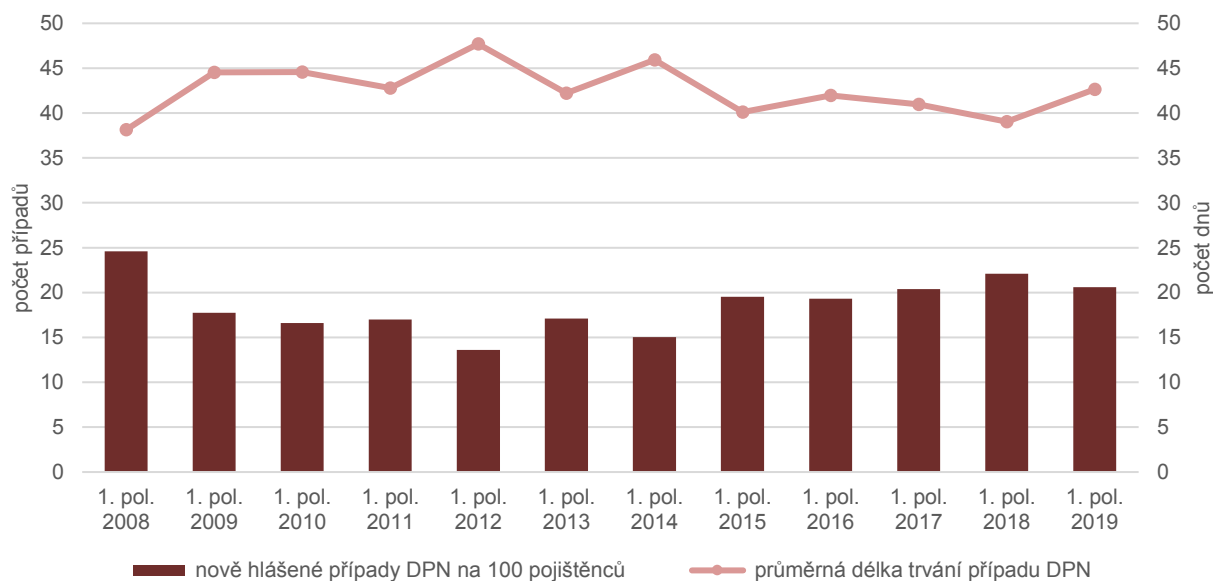
délka trvání případu pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 byla na podobné úrovni jako v pololetích let 2011 a 2013.

Graf 2.5: Průměrná délka trvání případu dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

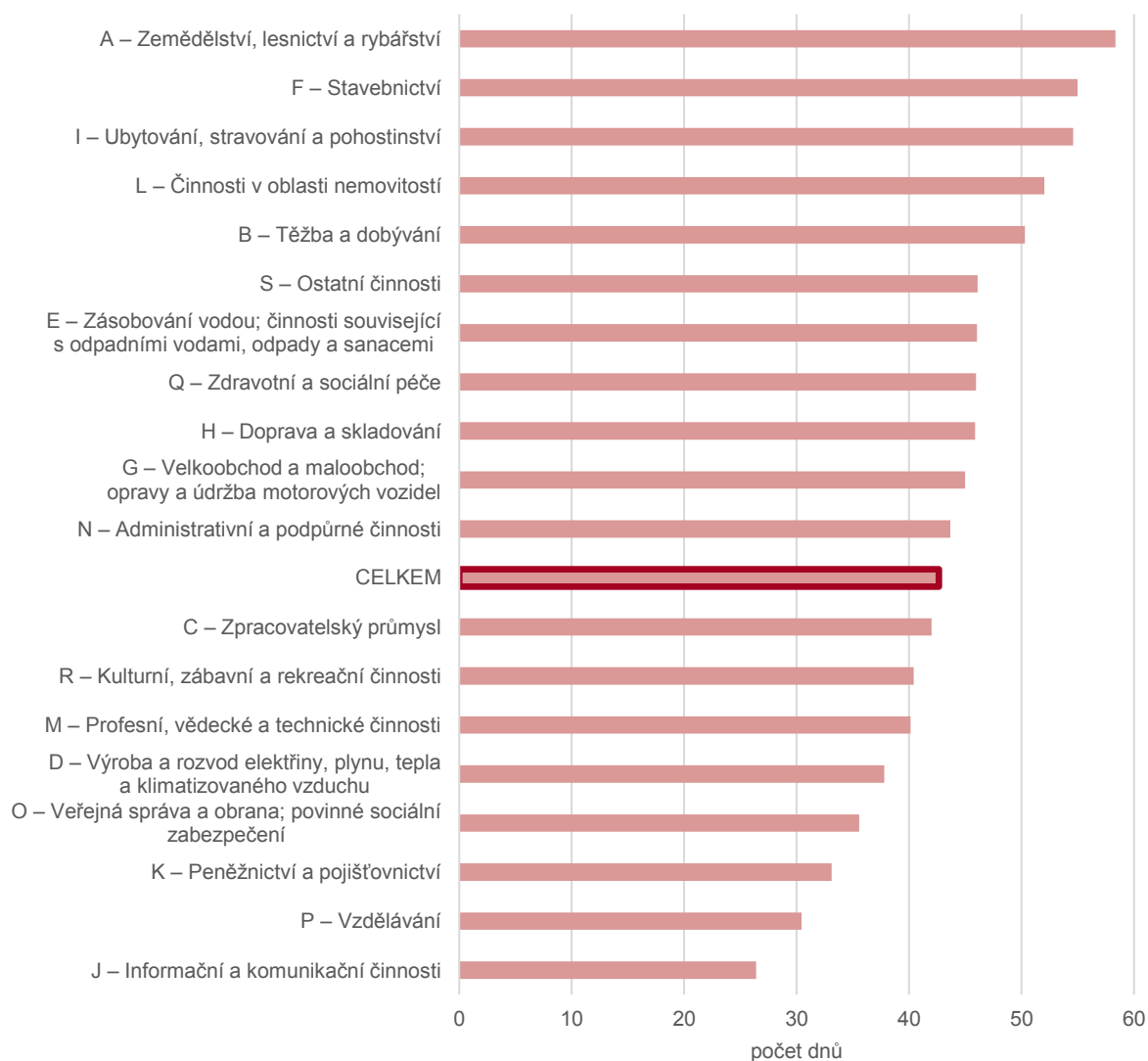
Graf 2.6: Nově hlášené případy dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců a průměrná délka trvání případu v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Graf 2.7: Průměrná délka trvání případu dočasné pracovní neschopnosti dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce dnů dočasné pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 bylo zaznamenáno v **odvětví Zpracovatelský průmysl**, a to jak celkem (14 069 tis.), tak v jednotlivých kategoriích – pro nemoc (11 996 tis.), pro pracovní úrazy (498 tis.) a pro ostatní úrazy (1 575 tis.). Naopak nejnižší počet dnů pracovní neschopnosti byl hlášen v oblasti Výroba a rozvod elektřiny a jiných energií (229 tis.), kde bylo evidováno i nejméně dnů pracovní neschopnosti pro nemoc (198 tis.) a pro ostatní úrazy (26 tis.). Nejméně dnů pracovní neschopnosti z důvodu pracovních úrazů vykazovalo odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (2,6 tis.) a Informační a komunikační činnosti (3,3 tis.).

Jak již bylo zmíněno výše, dočasná pracovní neschopnost trvala v 1. pol. 2019 **v průměru 42,7 dne na jeden případ**. Odvětvími v průměru s nejdelším trváním neschopnosti bylo Zemědělství, lesnictví a rybářství (58,3 dne), Stavebnictví (55 dnů) a Ubytování, stravování a pohostinství (54,6 dne). Dlouhodobější pracovní neschopností se tedy v převážné míře vyznačují odvětví se sezónní výrobou či odvětví vysoce riziková. Poloviční doba (26,4 dne) představovala průměr za odvětví Informační a komunikační činnosti, což znamenalo zcela nejnižší hodnotu v rámci národního hospodářství. Dalšími odvětvími s kratší dobou trvání pracovní neschopnosti byly oblasti Vzdělávání (30,4 dne) a Peněžnictví a pojišťovnictví (33,1 dne). Podrobněji viz graf 2.7 a tab. 2.5.

Tab. 2.5: Průměrná délka trvání případu dočasné pracovní neschopnosti dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2010 – 1. pol. 2019

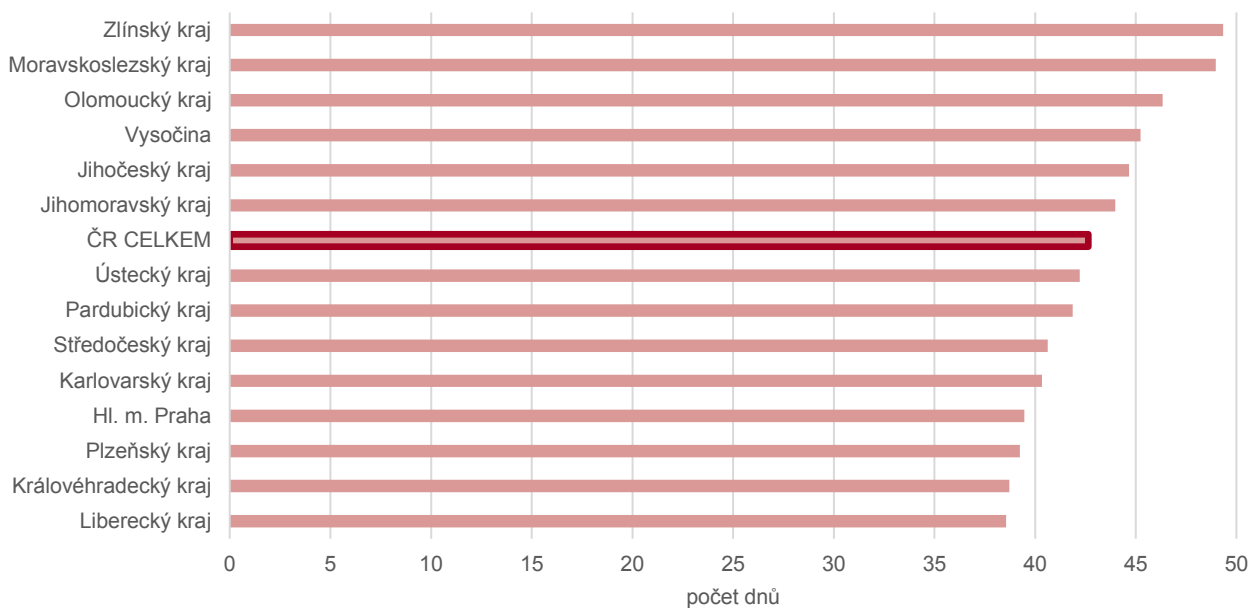
Sekce CZ-NACE	Průměrná délka trvání případu DPN (dny)									
	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
Celkem	44,57	42,77	47,70	42,24	45,94	40,11	41,97	40,97	39,05	42,65
A – Zemědělství, lesnictví a rybářství	61,34	62,12	63,80	57,77	62,02	54,89	58,46	56,60	53,39	58,34
B – Těžba a dobývání	39,60	41,79	43,31	41,75	49,68	43,60	51,08	55,56	45,43	50,30
C – Zpracovatelský průmysl	43,78	39,44	45,08	41,41	44,27	38,79	40,79	40,04	38,25	41,99
D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	39,05	35,84	44,06	36,50	40,66	37,49	40,80	39,04	33,59	37,78
E – Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	45,16	43,10	49,06	42,82	48,69	42,98	44,10	43,38	41,37	46,03
F – Stavebnictví	57,75	64,79	63,57	59,65	64,55	53,87	56,59	55,07	51,78	54,98
G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	48,06	46,96	51,93	46,56	50,91	44,43	44,45	43,41	41,92	44,96
H – Doprava a skladování	47,92	45,61	52,45	48,42	52,54	43,89	46,00	44,08	41,83	45,87
I – Ubytování, stravování a pohostinství	56,95	60,44	59,64	57,28	59,22	52,88	53,49	53,29	51,29	54,59
J – Informační a komunikační činnosti	27,43	25,36	29,31	25,65	27,77	25,76	25,73	25,50	25,48	26,40
K – Peněžnictví a pojišťovnictví	31,73	30,46	35,89	30,07	34,28	31,59	32,81	32,82	30,39	33,11
L – Činnosti v oblasti nemovitostí	53,37	54,28	56,96	52,14	56,15	48,80	50,71	51,77	47,39	52,03
M – Profesní, vědecké a technické činnosti	43,58	44,47	43,77	37,74	41,04	35,99	37,10	37,42	36,62	40,13
N – Administrativní a podpůrné činnosti	42,57	37,62	47,53	42,53	42,28	37,47	38,49	38,13	39,04	43,66
O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	32,39	33,10	39,96	32,31	37,93	32,69	35,96	34,52	32,23	35,56
P – Vzdělávání	31,51	29,94	35,76	30,90	35,02	28,72	31,26	29,80	27,71	30,42
Q – Zdravotní a sociální péče	46,01	46,18	51,93	45,06	50,87	44,49	46,86	45,44	42,36	45,95
R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	40,38	40,90	46,30	40,30	44,90	38,42	40,92	40,24	38,52	40,40
S – Ostatní činnosti	49,92	52,46	51,31	46,14	50,47	44,62	47,97	45,64	42,73	46,09

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hodnot ukazatele průměrná délka případu pracovní neschopnosti v jednotlivých odvětvích je zřejmý z tabulky 2.5. Prudší pokles byl zaznamenán v odvětví Stavebnictví mezi 1. pol. 2014 a 2015, a sice z 64,6 dne na 53,9 dne na jeden případ pracovní neschopnosti. Naopak nárůst byl nejvyšší v odvětví Administrativní a podpůrné činnosti z 37,6 dne v 1. pol. 2011 na 47,5 dne v 1. pol. 2012. Za delší časové období největší nárůst v trvání pracovní neschopnosti vykazovalo odvětví Těžba a dobývání. Od 1. pol. 2010 do 1. pol. 2019 došlo k prodloužení pracovní neschopnosti v průměru o 10,7 dne, tj. navýšení o 27 %. Naopak odvětvím, kde se doba připadající na jeden případ pracovní neschopnosti nejvíce snížila, bylo odvětví Profesní, vědecké a technické činnosti. Zatímco v 1. pol. 2010 činila 43,6 dne, v 1. pol. 2019 to bylo 40,1 dne. V relativním vyjádření se jedná o pokles o 8 %.

V regionálním kontextu byla nejdelší průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 zaznamenána na Moravě a ve Slezsku – ve Zlínském (49,3 dne), v Moravskoslezském (49 dnů) a Olomouckém kraji (46,3 dne). Ve všech krajích ČR hodnoty tohoto ukazatele meziročně vzrostly, nejvíce v Moravskoslezském kraji, a sice o 4,6 dne. Od 1. pololetí 2018 trvá neschopnost nejkratší dobu v Libereckém kraji. Do té doby již od 1. pol. 2013 v průměru nejkratší případy vykazovala Praha.

Graf 2.8: Průměrná délka trvání případu pracovní neschopnosti podle krajů ČR v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Z pohledu **detailnějšího územního členění** je zřejmý větší rozptyl hodnot tohoto relativního ukazatele. Nejvyšší průměrnou délkou jednoho případu má okres Vsetín (55 dnů) ve Zlínském kraji, který se pohybuje na předních místech mezi okresy s nejdelší pracovní neschopností již několik let. Následuje okres Frýdek-Místek (53,5 dne) v Moravskoslezském kraji, Šumperk (53,4) v Olomouckém kraji, v Jihomoravském kraji okresy Hodonín (53 dnů) a Blansko (52,8). Nejkratší průměrnou dobu trvání pracovní neschopnosti zaznamenáváme u okresu Rychnov nad Kněžnou (32,4 dne) v Královéhradeckém kraji, u středočeského okresu Mladá Boleslav (33,9 dne) a okresu Liberec (35 dní).

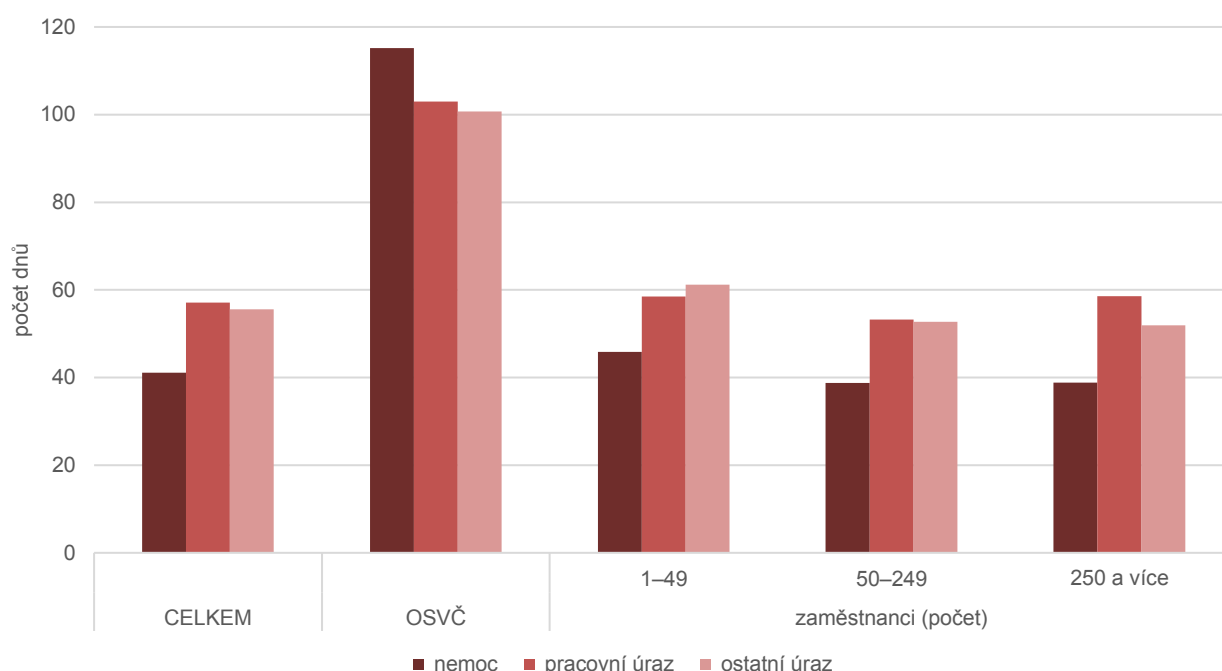
Tab. 2.6: Průměrná délka trvání případu dočasné pracovní neschopnosti podle krajů ČR v 1. pol. 2009 – 1. pol. 2019

Kraj ČR	Průměrná délka trvání případu DPN (dny)										
	1. pol. 2009	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
ČR celkem	44,55	44,57	42,77	47,70	42,24	45,94	40,11	41,97	40,97	39,05	42,65
Hl. m. Praha	35,71	37,67	36,19	42,36	37,39	40,29	36,54	37,34	37,18	36,66	39,47
Středočeský kraj	41,46	43,48	41,27	46,51	40,28	43,34	38,29	39,29	38,91	36,85	40,63
Jihočeský kraj	46,33	47,30	47,62	51,41	43,66	48,33	41,08	44,08	42,81	40,51	44,67
Plzeňský kraj	41,92	42,66	38,88	44,04	40,04	41,90	36,60	39,14	37,55	35,71	39,25
Karlovarský kraj	42,92	41,00	37,18	41,89	40,19	41,15	36,77	38,73	37,49	36,11	40,35
Ústecký kraj	45,19	44,14	42,07	50,37	44,78	48,15	41,58	42,04	41,72	39,07	42,22
Liberecký kraj	46,75	45,56	42,65	47,25	40,17	43,16	37,80	38,52	37,76	35,32	38,56
Královéhradecký kraj	44,65	43,43	41,42	45,20	39,51	43,69	38,42	39,01	38,20	36,09	38,72
Pardubický kraj	46,75	44,55	41,27	46,62	41,38	45,52	39,68	42,02	40,95	38,29	41,87
Vysočina	46,02	44,76	43,40	45,56	41,64	46,57	40,40	43,72	42,89	40,82	45,24
Jihomoravský kraj	46,57	47,45	45,42	49,57	43,54	47,24	41,39	44,30	41,96	39,95	43,98
Olomoucký kraj	52,07	50,16	50,52	54,53	48,03	54,83	44,02	47,04	44,99	42,67	46,33
Zlínský kraj	57,32	55,88	55,54	56,11	51,43	56,36	47,01	50,54	48,24	46,11	49,34
Moravskoslezský kraj	52,73	49,36	48,19	52,23	47,58	53,41	46,03	48,64	47,38	44,36	48,98

Zdroj: ČSÚ

Zajímavá skutečnost nastala u kategorie **osob samostatně výdělečně činných**, které do pracovní neschopnosti nastupují méně často než zaměstnanci (7 oproti 21 případům na 100 pojištěnců za 1. pol. 2019), ale pokud jsou ze zdravotních důvodů z výkonu práce dočasně indisponováni, průměrná délka jejich pracovní neschopnosti značně převyšuje průměrnou délku pro zaměstnance. Dočasná pracovní neschopnost OSVČ trvá průměrně 113 dní, zatímco v podnicích majících 50 a více zaměstnanců se pohybuje okolo 40 dnů, u kategorie do 50 zaměstnanců pak 47,6 dne. Doba pracovní neschopnosti OSVČ z důvodu nemoci (115,2 dne) dokonce převyšuje délku pracovní neschopnosti z důvodu pracovního či jiného úrazu, což u zaměstnanců je přesně naopak. Delší doba trvání pracovní neschopnosti u OSVČ může souviset se skutečností, že tato skupina pojištěnců v době prvních 14 dní trvání pracovní neschopnosti není finančně zabezpečena jako ostatní pojištěnci, je jim vypláceno až nemocenské od 15. dne. Vzhledem k tomuto faktu pak krátkodobé případy lehčích forem nemocí neřeší pracovní neschopností, tu si nechají vystavit až při onemocnění vážnější chorobou, která si žádá dlouhodobější pracovní neschopnost.

Graf 2.9: Průměrná délka trvání případu dočasné pracovní neschopnosti OSVČ a zaměstnanců dle velikosti podniku v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

4.2.3. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti a průměrný denní stav dočasně práce neschopných

Nejkomplexnějším ukazatelem statistiky pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz je průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti. Zohledňuje jak celkový počet případů pracovní neschopnosti (jak často lidé do pracovní neschopnosti nastupují), tak i průměrné trvání jednoho případu pracovní neschopnosti (jak dlouho v pracovní neschopnosti setrvávají). Statistiku pak doplňuje ještě další relativní ukazatel – průměrný denní stav práce neschopných, který říká, kolik osob průměrně denně chybělo na svém pracovišti v důsledku dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti – ukazatel udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Vyjadřuje podíl kalendářních dnů pracovní neschopnosti na celkovém kalendářním fondu pojištěnců ve sledovaném období (pololetí) vyjádřený v procentech.

Způsob výpočtu:

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti = počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti x 100 / (průměrný počet osob nemocensky pojištěných x počet kalendářních dnů ve sledovaném období).

Průměrný denní stav dočasně práce neschopných – ukazatel vyjadřuje počet nemocensky pojištěných, kteří byli ve sledovaném období (pololetí) průměrně denně nepřítomni v práci z důvodu pracovní neschopnosti.

Způsob výpočtu:

Průměrný denní stav dočasně práce neschopných = počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti / počet kalendářních dnů ve sledovaném období.

V 1. pol. 2019 bylo v průměru 4,85 % pojištěnců denně v pracovní neschopnosti. Ve stejném období roku 2018 činila hodnota ukazatele 4,76 %, došlo tedy k nárůstu o 0,09 p. b. Hodnota tohoto ukazatele již od roku 2015 neustále roste a v současnosti se blíží k 5% hranici, která byla naposledy překročena v roce 2008. Vyšší procento dlouhodobě vykazují ženy. V 1. pol. 2019 bylo každý den v pracovní neschopnosti v průměru 5,35 % žen, kdežto 4,36 % mužů.

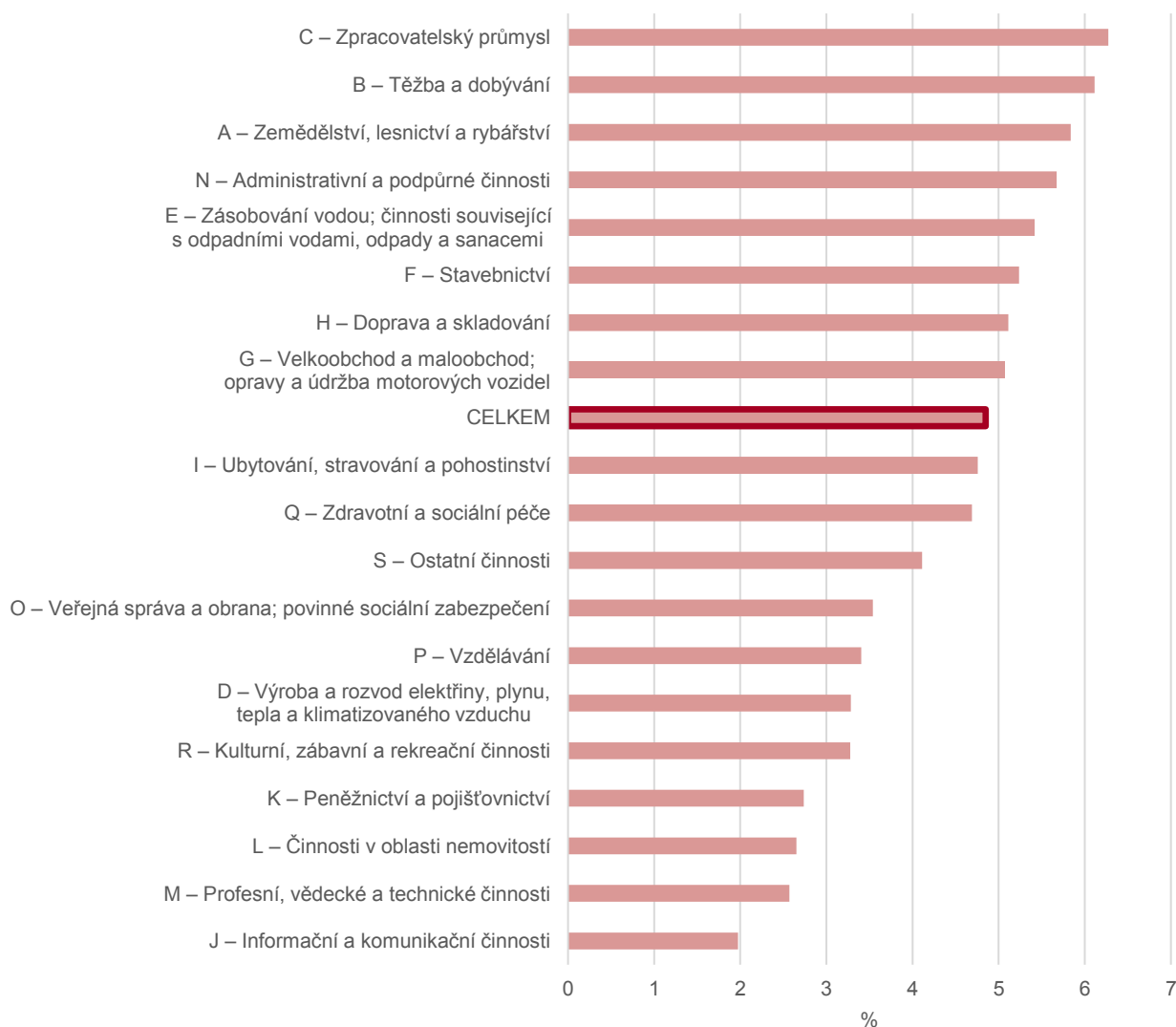
Tab. 2.7: Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2010 – 1. pol. 2019

Sekce CZ-NACE	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti									
	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
Celkem	4,09	4,02	3,57	3,99	3,82	4,33	4,45	4,62	4,76	4,85
A – Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	5,45	5,23	4,55	5,01	4,75	5,32	5,43	5,73	5,79	5,84
B – Těžba a dobývání	4,39	4,40	4,31	4,91	4,80	5,05	5,74	6,63	5,87	6,11
C – Zpracovatelský průmysl	4,76	4,56	4,36	4,84	4,63	5,33	5,67	5,86	6,08	6,27
D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	2,25	2,22	2,16	2,37	2,20	2,75	2,76	3,07	3,04	3,28
E – Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	4,08	3,93	3,57	3,90	4,01	4,51	4,60	4,98	5,20	5,42
F – Stavebnictví	5,63	5,67	4,81	5,37	4,92	5,11	5,17	5,32	5,21	5,24
G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	4,21	4,02	3,53	3,87	3,77	4,15	4,42	4,59	4,87	5,07
H – Doprava a skladování	4,25	4,01	3,63	4,14	3,98	4,35	4,46	4,75	5,07	5,11
I – Ubytování, stravování a pohostinství	4,56	4,62	3,72	4,09	3,95	4,28	4,33	4,44	4,64	4,76
J – Informační a komunikační činnosti	2,15	2,10	1,73	1,86	1,70	1,91	1,80	1,91	2,03	1,97
K – Peněžnictví a pojišťovnictví	2,85	2,86	2,36	2,48	2,45	2,80	2,66	2,74	2,76	2,74
L – Činnosti v oblasti nemovitostí	3,19	3,15	2,31	2,39	2,24	2,45	2,40	2,43	2,52	2,65
M – Profesní, vědecké a technické činnosti	2,92	2,89	2,22	2,37	2,15	2,41	2,38	2,52	2,62	2,57
N – Administrativní a podpůrné činnosti	4,55	4,53	3,94	4,45	4,52	5,31	5,53	5,53	5,65	5,67
O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2,93	3,12	2,86	2,94	2,83	3,33	3,36	3,42	3,55	3,54
P – Vzdělávání	2,74	2,75	2,38	2,68	2,56	3,08	3,10	3,34	3,46	3,41
Q – Zdravotní a sociální péče	3,57	3,74	3,42	3,71	3,72	4,26	4,33	4,52	4,61	4,69
R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2,94	2,90	2,45	2,71	2,61	2,97	3,07	3,16	3,30	3,28
S – Ostatní činnosti	3,72	3,99	3,13	3,45	3,33	3,73	4,02	3,90	4,00	4,11

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti z hlediska **odvětvové činnosti** v 1. pol. 2019 bylo zaznamenáno ve Zpracovatelském průmyslu (6,3 %). Jinými slovy v průměru 6 % pojištěnců pracujících ve Zpracovatelském průmyslu bylo denně v pracovní neschopnosti. Další odvětví s vyšším podílem osob dočasně práce neschopných byla Těžba a dobývání (6,1 %), Zemědělství, lesnictví a rybářství (5,8 %) a Administrativní a podpůrné činnosti (5,7 %). Naopak nejméně pojištěnců v pracovní neschopnosti ze 100 bylo evidováno v odvětví Informační a komunikační činnosti (2), Profesní, vědecké a technické činnosti (2,6) a Činnosti v oblasti nemovitostí (2,7). Podrobněji dle odvětví ekonomické činnosti viz tab. 2.7 a graf 2.10.

Graf 2.10: Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti dle odvětví ekonomické činnosti (sekcí CZ-NACE) v 1. pol. 2019

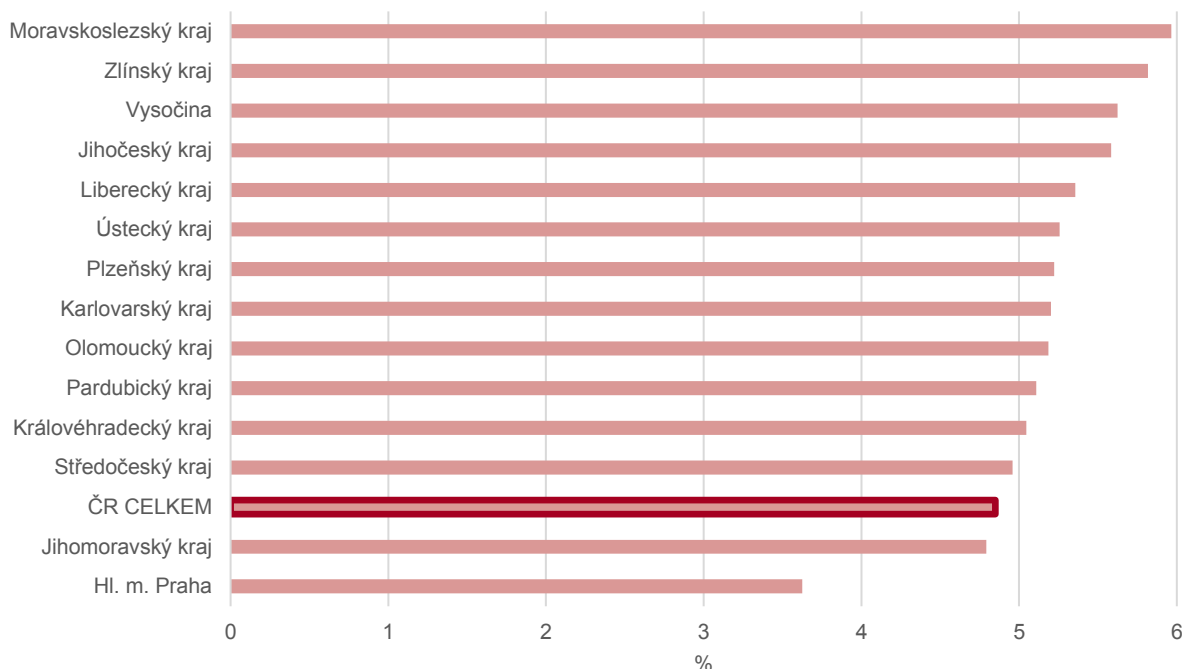
Zdroj: ČSÚ

Z **regionálního pohledu** zaznamenaly nejvyšší hodnotu průměrného procenta pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 kraje Moravskoslezský (6 %), Zlínský (5,8 %) a Vysočina (5,6 %). Praha díky nejnižšímu počtu případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců a krátké průměrné době trvání dočasné pracovní neschopnosti zaujímá nejnižší procento práce neschopných na 100 pojištěnců denně. Zatímco hodnoty všech ostatních 13 krajů se nachází v rozmezí 4,8–6 %, ukazatel v Praze v 1. pol. 2019 dosáhl hodnoty pouze 3,6 %. Toto výsadní postavení si kraj hl. m. Praha drží už řadu let, jak je zřejmé z tab. 2.8.

Podle **detailnějšího územního členění** se okresem s nejvyšším průměrným procentem dočasné pracovní neschopnosti v 1. pol. 2019 staly Prachatice (6,2%), následované okresy Břeclav (6 %) a Karviná (5,8 %). Nejnižší hodnotu průměrného procenta pracovní neschopnosti vykazovaly okresy Jeseník² (2,1 %) a již zmíněná Praha (3,2 %). Hodnotu ukazatele pod 3,5% hranici zaznamenaly ještě okresy Brno-Město (3,3 %) a Mělník (3,5 %).

Graf 2.11: Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti podle krajů ČR v 1. pol. 2019

Zdroj: ČSÚ

Obdobný ukazatel jako průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti, avšak v absolutním vyjádření, představuje **průměrný denní stav dočasně práce neschopných**. Udává, kolik nemocensky pojištěných osob bylo ve sledovaném období (zde pololetí) průměrně denně nepřítomno v práci z důvodu pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz.

V 1. pol. 2019 v České republice kvůli dočasné pracovní neschopnosti způsobené nemocí či úrazem denně chybělo na pracovištích 229 712 nemocensky pojištěných osob. Oproti 1. pololetí předchozího roku, kdy hodnota činila 224 441 pojištěnců, se jedná o 2,3% nárůst (o 5,3 tis. více). Jedná se o nejvyšší průměrný denní stav práce neschopných od 1. pol. 2008.

V 1. pol. 2019 bylo v neschopnosti pro nemoc 198 124 pojištěnců, v důsledku pracovního úrazu 7 321 a následkem ostatních úrazů 24 267 nemocensky pojištěných. Nejvíce pojištěnců chybělo ve Zpracovatelském průmyslu (77 729 osob), dále v odvětví Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (31 705 osob), zatímco nejméně pojištěnců v odvětví Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (1 264 osob). Tyto hodnoty jsou do značné míry ovlivněné tím, jaký podíl zaujímá daná sekce v národním hospodářství a kolik zaměstnává osob.

² V Jeseníku se nachází referát úctárny pěstounské péče pro profesionální pěstouny v ČR. Profesionální pěstouni na neschopenku nechodí, protože jim po dobu pracovní neschopnosti svěřené dítě neodeberou. Jsou však zahrnuti do jmenovatele jako počet pojištěnců v okrese.

Tab. 2.8: Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti podle krajů ČR v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Kraj ČR	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti											
	1. pol. 2008	1. pol. 2009	1. pol. 2010	1. pol. 2011	1. pol. 2012	1. pol. 2013	1. pol. 2014	1. pol. 2015	1. pol. 2016	1. pol. 2017	1. pol. 2018	1. pol. 2019
ČR celkem	5,16	4,37	4,09	4,02	3,57	3,99	3,82	4,33	4,45	4,62	4,76	4,85
Hl. m. Praha	4,01	3,39	3,25	3,21	2,64	2,99	2,89	3,35	3,31	3,43	3,61	3,62
Středočeský kraj	5,01	4,32	4,18	4,04	3,60	3,97	3,85	4,34	4,47	4,64	4,85	4,96
Jihočeský kraj	5,52	4,80	4,61	4,72	4,21	4,76	4,57	5,09	5,31	5,52	5,54	5,58
Plzeňský kraj	5,53	4,58	4,23	4,10	3,84	4,37	4,21	4,85	4,91	5,08	5,17	5,22
Karlovarský kraj	5,12	4,34	3,85	3,69	3,51	4,08	4,01	4,72	4,71	4,80	5,07	5,20
Ústecký kraj	5,15	4,20	3,83	3,83	3,77	4,34	4,10	4,57	4,73	4,91	5,23	5,26
Liberecký kraj	5,71	4,89	4,44	4,31	4,04	4,55	4,21	4,64	4,89	5,06	5,27	5,36
Královéhradecký kraj	5,24	4,30	4,10	3,99	3,64	4,00	3,80	4,28	4,54	4,74	4,98	5,05
Pardubický kraj	5,34	4,57	4,09	4,05	3,66	4,06	3,97	4,52	4,68	4,92	5,08	5,11
Vysočina	5,48	4,54	4,30	4,20	3,79	4,30	4,23	4,88	5,04	5,28	5,48	5,63
Jihomoravský kraj	5,39	4,53	4,31	4,09	3,69	4,08	3,84	4,36	4,50	4,68	4,75	4,79
Olomoucký kraj	5,69	4,77	4,29	4,24	3,90	4,22	4,10	4,53	4,79	4,95	5,05	5,19
Zlínský kraj	5,95	5,52	5,10	5,10	4,41	4,95	4,58	5,30	5,47	5,69	5,63	5,82
Moravskoslezský kraj	6,00	5,05	4,66	4,71	4,25	4,72	4,53	5,09	5,39	5,62	5,67	5,96

Zdroj: ČSÚ

Vývoj hodnot ukazatele průměrný denní stav dočasně práce neschopných v posledních 12 letech je zřejmý z tab. 2.9. Zatímco v 1. pol. 2009 bylo 89 % osob v pracovní neschopnosti indisponováno z důvodu nemoci, o 10 let později to bylo 86 %. Naopak vzrostl podíl osob, které byly v pracovní neschopnosti z důvodu jiných než pracovních úrazů, ze 7 % v 1. pol. 2009 na 11 % v 1. pol. 2019. Vývojová křivka tohoto ukazatele má obdobnou tendenci jako počet případů pracovní neschopnosti.

Tab. 2.9: Průměrný denní stav dočasně práce neschopných podle příčiny a pohlaví v 1. pol. 2008 – 1. pol. 2019

Rok	Průměrný denní stav dočasně práce neschopných (v tis.)											
	Celkem	podle pohlaví		Celkem pro nemoc	podle pohlaví		Celkem pro pracovní úrazy	podle pohlaví		Celkem pro ostatní úrazy	podle pohlaví	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pol. 2008	235,9	109,2	126,6	212,5	93,0	119,5	9,4	6,9	2,5	14,0	9,4	4,6
1. pol. 2009	189,0	87,5	101,5	167,9	73,1	94,8	7,8	5,6	2,2	13,2	8,8	4,5
1. pol. 2010	173,0	82,5	90,6	151,8	68,2	83,6	7,6	5,4	2,2	13,6	8,8	4,8
1. pol. 2011	167,9	78,8	89,0	147,8	65,4	82,4	7,4	5,2	2,1	12,8	8,2	4,5
1. pol. 2012	159,2	73,7	85,5	135,6	58,2	77,3	6,9	4,9	2,0	16,7	9,7	7,1
1. pol. 2013	176,1	81,6	94,5	150,6	65,2	85,3	6,8	4,8	2,1	18,7	11,6	7,1
1. pol. 2014	168,6	76,8	91,7	143,7	60,6	83,1	6,6	4,6	1,9	18,3	11,6	6,7
1. pol. 2015	193,7	87,8	105,9	166,8	70,7	96,1	7,2	4,9	2,3	19,7	12,2	7,5
1. pol. 2016	202,1	91,5	110,6	174,0	73,7	100,3	7,3	4,9	2,3	20,9	12,9	8,0
1. pol. 2017	213,9	97,1	116,8	183,8	78,5	105,2	7,4	5,1	2,4	22,7	13,5	9,2
1. pol. 2018	224,4	101,9	122,6	194,3	83,3	111,0	7,3	4,9	2,4	22,9	13,7	9,2
1. pol. 2019	229,7	104,0	125,7	198,1	84,7	113,5	7,3	4,9	2,4	24,3	14,4	9,8

Zdroj: ČSÚ

